

ויזרע יצחק

ר"ת	יציאת שבת	כניסת שבת	ת"א	כט' אב תשס"ח	פרשת "ראה"
20:24	19:45	18:46	א"א	יוצא לאור ע"י מדרשת	הפטרה: "עניה סוערה"
20:27	19:45	18:31	י"ם	"ויזרע יצחק"	"מחר חודש" פסוק ראשון ואחרון
20:24	19:42	18:46	חיפה		

הגיגים מפרשת השבוע

"ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה" (דברים י"א כו)

מפסוק זה אנו לומדים את אחד מיסודות האמונה והוא "הבחירה החופשית", דהיינו שהרשות והבחירה בידו של אדם להדריך עצמו בדרך ישרה או להתיצב על דרך לא טוב, הכל מסור ברצונו והכל תלוי בבחירתו של האדם, ולכן אמר הכתוב: "מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אותי" (דברים ה' כו), למד שאין הקב"ה גוזר על האדם להיות צדיק או רשע כדי שיעשה טובה או רעה אלא הכל מסור בידי האדם, כי אילו היה הקב"ה גוזר על האדם להיות צדיק או רשע או שהיה גורם לו בצורה טבעית להמשיך לאחת מהדרכים, טוב או רע, איך יכול הקב"ה לדרוש מאיתנו, על ידי נביאיו לעשות אחרת, הרי מתחלת בריאתו כבר נגזר עליו ללכת בדרך שאי אפשר לזוז ממנה, ומה מקום היה לכל התורה כולה להפרע מן הרשע או לשלם לצדיק שכר טוב, "וזה עיקר גדול ועצום והוא יסוד האמונה".

"בנים אתם לה' א-לקיכם" (דברים י"א א)

וכתוב אחר אומר: "כי לי בני ישראל עבדים" (ויקרא כה' נה).

סתירה זו בהגדרת בני ישראל פעם כבנים ופעם כעבדים מוסברת בגמרא: "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום נקראו בנים, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום נקראו עבדים" (ב"ב י.).

לכאורה, ההגדרה צריכה להיות הפוכה "כי הלא הבן לעולם יחשב ויקרא בן גם בעת שאינו עושה רצונו של אב, יען כי איך שיהיה אביו הוא, ולא כן העבד כשאינו עובד לפי רצון האדון איזה עבד הוא?"

אך אפשר לפרש זה על פי המבואר (מנחות מא.), שיש מצות כאלה שאף על פי שמבטלים אותם בכל זאת אין נקראים עובדים על המצות, כמו למשל, מצות ציצית, אשר כידוע, חובת ציצית היא בכגד של ארבע כנפות, אבל מי שאין לו כגד כזה של ארבע כנפות, מצד הדין אינו מחויב לעשות לו כגד כזה כדי להביא עצמו לידי חיוב ציצית. והנה זה שאין לו כגד בעל ארבע כנפות ומשתדל לעשות לו כגד כזה, כדי להתחייב בציצית - איש כזה נקרא עושה רצונו, דהיינו שאיפתו, של מקום. כי רצון ה' הוא למצוות ציצית, והוא דומה לבן שמתדל לעשות רצון אביו אף במקום שיכול להפטר ממנו. אבל זה שאינו משתדל לעשות לו כגד כזה כדי להביא עצמו לידי חיוב ציצית ולמלאות בזה רצון ה', איש זה, נקרא עבד, שדרך העבד רק לפטור את חובתו ואינו משתדל לעשות רצון אדונו בדבר שעל פי חובת עבד פטור.

זהו שאמרה הגמרא: "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום", הגם שיכולים להיפטר ממנה, "נקראו בנים, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום", אלא רק את מה שחייב, "נקראו עבדים"

"ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה" (דברים י"א כו)

הפסוק פותח במלה "ראה" - לשון יחיד, ובהמשך הפסוק נאמר "לפניכם" - לשון רבים ללמדנו כי התורה ניתנה לרבים, לישראל בצורה כללית ושווה לכולם, אבל הראיה, הבנה, היא לפי היחיד, כי כל יחיד ויחיד יכול לראות בתורה דבר מיוחד לפי הבנתו ושכלו.

"ונתן לך רזומים ורזומך" (דברים י"ג יז)

לפי שציוה להרוג כל אנשי עיר הנידחת בחרב, ומעשה זה יוליד טבע האכזריות בלב האדם והחשש גדול שהמוציאים לפועל דין עיר הנידחת ייהפכו לרוצחים - לפיכך הבטיחם המקום, שהוא מקור הרחמים, כי ישפיע בלבם את כח הרחמים מחדש, לבטל מהם כח האכזריות.

לרפואת הרה"ג מרדכי צמח אליהו בן מזל טוב שליט"א בתוך שאר חולי עמו ישראל

לקבלת העלון ישירות לתיבת הדואר האלקטרוני שלך, נא שלח מייל לכתובת זו : yosbh1@gmail.com

העלון מוקדש לע"ג

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל   תביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
 גלב"ע יג' אדר ב' תשס"ח   גלב"ע י"א ניסן תשס"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

אין לעיין בעלון בשעת חתמלה

נא לשמור על קדושת הגליון

"את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' א-לקיכם" (דברים יא כז)

"והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' א-לקיכם וסרתם מן הדרך" (דברים יא כז)

בעניין הברכה נאמר: "אשר תשמעו" בלבד, ואילו בעניין הקללה נאמר: "אם לא תשמעו" גם "וסרתם מן הדרך", לפי שמחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, לכן מספיקה השמיעה עוד לפני העשיה, כדי שתבוא הברכה. אבל מחשבה רעה הקב"ה אינה מצרפה למעשה, לכן הקללה לא תבוא מיד אחרי אי השמיעה, אלא רק לאחר המעשה עצמו "אם לא תשמעו" וגם "וסרתם מן הדרך".

"כי אם אל המקום אשר יבזור ה' א-לקיכם מכל שבטיכם" (דברים יב ה)

מעניין לראות איך בעקביות התורה סותמת ולא מציינת בדיוק את מקומו של בית המקדש אלא מזכירה זאת כ-"המקום אשר יבחר ה'" למרות שידוע הוא וקבלה מאבותינו שבית המקדש יבנה בהר המוריה מקום בו עקד אברהם את יצחק. זאת מעיר רבנו בחיי ומסביר לפי הרמב"ם במורה נבוכים שיש לכך שלושה טעמים.

א. אילו ידעו האומות כי במקום זה התפלה מקובלת והקרבנות הנקרבים שם מתקבלים ברצון, ירצו כל אומה ואומה להתזיק בו, ותרבה המריבה וההריגה בין האומות.

ב. מצד הכנעניים יושבי הארץ - אילו היו יודעים שישראל עתידים לירש את ארצם, לעבוד את ה' ולהקריב קרבנותיהן באותו מקום, היו משחיתים אותו בכל מה שהם יכולים.

ג. ידיעת המקום היתה גורמת למחלוקת וריב בין שבטי ישראל, כל אחד ואחד מבקש שיהיה המקום ההוא בנחלתו, כפי שהיתה מחלוקת בבקשת הכהונה. ולכך העלים וסתם הכתוב המקום הזה ולא פרסמו. (רבנו בחיי)

"אל המקום אשר יבזור ה' א-לקיכם" (דברים יב ה)

אגדה עתיקה מספרת כי במקום אשר עליו נבנה בית המקדש, גרו פעם שני אחים. האח הבכור היה בודד וגלמוד, ללא משפחה, והאח הצעיר היה נשוי והיו לו שלושה בנים. שני האחים היו איכרים עניים שעבדו יחד חלקת שדה שבאה להם בירושה מאביהם, ואת יכולה חילקו ביניהם שווה בשווה. לילה אחד, לאחר סיום הקציר וחלוקת היבול, נדדה שנתו של האח הבכור בדאגתו לאחיו הצעיר. וכך אמר לעצמו: "אחי הצעיר מטופל באשה וילדים, והנה מעטות האלומות שאספנו השנה, במה יפרנס אחי את משפחתו?" לאור מחשבות אלו החליט וקם בחצות הלילה, נטל חלק מהאלומות שבערימתו ושם אותם בערימתו של אחיו הצעיר ומלא סיפוק חזר למשכנו. האח הצעיר, אף הוא נדדה עליו שנתו בדאגתו לאחיו הבכור, ואמר לעצמו: "לי יש אשה וילדים שידאגו לי ברגעים קשים, אך אחי הבכור, גלמוד הוא ללא אשה וללא משפחה אשר תשמח את לבו ותקל עליו בעת מחסור ועוני, מי יטפל בו לעת זקנה?" קם האח הצעיר לפנות בוקר, נטל חלק מהאלומות שבערימתו והניחן בערימת אחיו הבכור. עם בוקר באו האחים אל ערימותיהם והנה אינן חסרות מאומה. תמהו מאוד וחזרו על מעשיהם כלילה השני והשלישי. לילה אחד, בעודם מעבירים אלומותיהם איש אל אחיו נפגשו באמצע השדה והאלומות בידיהם. הבינו איש את לב אחיו ואת מעשהו, נפלו איש על צוואר אחיו התחבקו והתנשקו. ראה הקדוש ברוך הוא את מעשה האחים ואת טוב ליבם ובירך את המקום ההוא. לימים בנה המלך שלמה את בית המקדש בחלקת השדה של האחים.

"לשכנו תדרשו" (דברים יב ה)

"לשכנו תדרשו" - אם תדרוש ותבקש, באמת, להתקרב למשכן ה' ולהדבק בשכינה, מובטח כי יעלה בידך דכתיב: "ובאתה שמה" שכן "הבא ליטהר מסייעין אותו מן השמים". (חתם סופר)

"כי בקש להדיחך בעל ה' א-לקיך" (דברים יב יא)

ר' שלמה שמחה מדוונסק בעל ה"משך חכמה" מתקשה בלשון הכתוב "להדיחך מעל ה'" ולא "להדיחך מה'", ומסביר על פי הגמרא (ברכות ג.) הדנה בתפילין שמניח הקב"ה "אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרב חייא בר אבין: הני תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו? אמר ליה: ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. לכן, "והמסית ומדיח את אחיו לעבוד עבודה זרה בעצם גורם שיסורו מעבודת ה' ובהכרח לא יהיו עוד תפארתו של הקב"ה ולא יהיו ראויים להחזק בתפילין שלו. וזוהי כוונת הכתוב "מעל ה' א-לוקיך" אלו תפילין שכביכול מעליו.

"וצרת הכסף בידך" (דברים יד כה)

רבי מאיר מפרמישלן היה אומר: שיהיה צרור הכסף צרור בידכם וברשותכם, שיהיה האדם שליט על כספו ונכסיו ולא, חלילה, שיהיה הונו וממונו שולטים בו.

לע"נ ר' אברהם בן חמו בר טובה ז"ל נלב"ע כמ' אב ת.ג.צ.ב.ה.

לע"נ מרת אסתר בן חמו בת שמחה ז"ל נלב"ע א' אלול ת.ג.צ.ב.ה.

הארות והערות ניתן להפנות לבן חמו יוסף 052-3268315 yosbh1@gmail.com

גמ"ח תפילין "יד יצחק"

ברשותנו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו יום ששי - 14:00. בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב